

Datum 2011-02-28
Dnr 301-3954-2010

Samverkansmyndigheter och organisationer

Svar från:

Energimyndigheten
Boverket
Skogsstyrelsen
Länsstyrelserna
Naturvårdsverket
Jordbruksverket
Västra Götalandsregionen
Trafikverket
Sametinget
Lantmäteriet
Tillväxtverket

Svarat men deltog ej i arbetsmötet:

Lunds kommun
Sveriges kommuner och landsting
Region Skåne

Inget svar, inget deltagande i arbetsmötet:

Gotlands kommun
Helsingborgs kommun

Riksantikvarieämbetet

Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post riksant@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Plusgiro 59994-4
Bankgiro 5052-3620

Sammanställning av samverkansmyndigheternas svar på utskickade frågor till arbetsmöte om den europeiska landskapskonventionens tillämpning i Sverige, 2 februari 2011

Inledning

För att kunna inhämta synpunkter från de samverkansmyndigheter som omnämns i regeringen uppdrag och med beaktande av den korta uppdragstiden, valde Riksantikvarieämbetet att genomföra arbetet på följande sätt. En inbjudan om att delta i ett arbetsmöte 2 februari 2011 skickades ut till samverkansmyndigheter och några organisationer i december 2010. I början av januari 2011 tillställdes utpekade kontaktpersoner på respektive myndighet/organisation några förberedande frågor för att ytterligare effektivisera arbetsmötet. Svar inkom från 14 av de 16 inbjudna myndigheterna/organisationerna och 11 av dessa deltog i arbetsmötet. Sammanfattningsvis kan arbetsmötet sägas bekräfta de skriftliga svaren. De skriftliga svaren och diskussionerna under arbetsmötet utgör grunden till de förslag som Riksantikvarieämbetet presenterar i rapporten till regeringen.

Bakgrund

Regeringen har gett Riksantikvarieämbetet i uppdrag att initiera utvecklingsarbetet med den europeiska landskapskonventionens tillämpning i Sverige. I regeringsuppdraget (Ku2010/1818/KT) pekas ett antal centrala frågeställningar ut som gäller organisations- och arbetsformer för konventionens genomförande. De frågor Riksantikvarieämbetet önskar svar på inför arbetsmötet den 2 februari bygger på skrivningen i regeringsuppdraget.

De åtaganden som följer av ratificeringen av landskapskonventionen handlar inte primärt om att skapa nya institutioner, system eller verksamheter. Det handlar snarare om att förbättra och utveckla och låta konventionens uppmaningar genomsyra befintliga verksamheter och processer. Riksantikvarieämbetet uppfattar därför att berörda myndigheter så långt möjligt bör ta ett självständigt ansvar för att landskapskonventionens intentioner tillgodoses i de processer och beslut man deltar i eller ansvarar för. Detta för att konventionen i grunden har en bred ansats som på olika sätt griper in i många olika verksamhetsområden. För att möta kraven på helhetssyn och en sektorsövergripande tillämpning av

konventionen blir frågor om ansvarsfördelning, samordning samt organisations- och arbetsformer centrala.

Frågor

1 Organisationsformer

Hur ser ni på organisationsformer för tillämpningen av landskapskonventionen?

- Alt 1. Berörda myndigheter ansvarar självständigt för konventionens tillämpning inom sina respektive verksamhetsområden. Något samordningsansvar eller övergripande ansvar är inte nödvändigt.
- Alt 2. Berörda myndigheter ansvarar självständigt för konventionens tillämpning inom sina respektive verksamhetsområden men en mindre grupp myndigheter ges ett gemensamt, övergripande samordningsansvar. Eventuellt kan någon myndighet ha en sammankallande roll i en sådan grupp.
- .Alt 3. Berörda myndigheter ansvarar självständigt för konventionens tillämpning inom sina respektive verksamhetsområden men en myndighet ges ett övergripande samordningsansvar.
- Alt 4. Någon eller några myndigheter ges ett helhetsansvar för konventionens tillämpning.

Motivera svar och lämna gärna förslag på vilka myndigheter som är berörda och vilken eller vilka myndigheter som ni anser vara lämpliga att ta ett samordningsansvar.

Svar

Energimyndigheten

Alt 3 – Berörda myndigheter ansvarar självständigt för konventionens tillämpning inom respektive område, en myndighet ges det övergripande ansvaret.

Det är viktigt att varje myndighet tar ställning till hur landskapskonventionen påverkar dess arbete och dess myndighetsutövning. Detta är en grundförutsättning för att arbetet med konventionen ska bli vitalt. Men för att detta arbete ska bedrivas på ett kvalitativt och effektivt sätt bör en myndighet vara ansvarig för samordningen av arbetet. Detta kan bidra till en samsyn i vissa frågor och även underlätta arbetet på nationell och europeisk nivå.

En fråga som är intressant att diskutera framöver är vad det innebär att vara en samordnande myndighet och vilka krav som ställs på en den. Vid olika prövningar är det viktigt att förstå hur landskapskonventionen förhåller sig hierarkiskt till

annan relevant lagstiftning som miljöbalken och plan- och bygglagen. Här ser vi att den samordnande myndigheten bör hitta ett ramverk för detta och/eller utarbeta riktlinjer.

Vidare, om den formella processen som den samordnande myndigheten ansvarar för innefattar aktiviteter att ta fram råd till tillämpning av konventionen bör det innefatta en remissrunda.

Ansvarig myndighet föreslås vara Riksantikvarieämbetet för att RAÄ har redan kunskap och erfarenheter att arbeta med landskapskonventionen och är därför väl insatt i sakfrågan. RAÄ har sedan tidigare haft det outtalade ansvaret för konventionen.

Boverket

Boverket anser att alternativ 2 är det mest lämpliga. Detta eftersom respektive myndighet bäst känner till sitt eget verksamhetsområde och därför bäst kan se hur landskapskonventionens tillämpning kan ske där. Det är också lämpligt att det tillsätts en mindre grupp av myndigheter som ges ett övergripande samordningsansvar och som kan stötta de andra myndigheterna. Lämpliga myndigheter kan vara Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Boverket, Skogsstyrelsen, Sametinget, Trafikverket och Statens jordbruksverk. Även Sveriges kommuner och landsting bör ingå. Riksantikvarieämbetets långa erfarenhet av att arbeta med landskapskonventionen ger dem goda förutsättningar att vara sammankallande.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen förordar alternativ 2 då landskapskonventionen omfattar många intressenter och verksamheter. Tillämpningen kommer att kräva ett övergripande samarbete mellan flera myndigheter och intressenter för samordning och helhetssyn. Skogsstyrelsen anser att Riksantikvarieämbetet även i fortsättningen ska ha det sammankallande ansvaret för samarbetet. Det är viktigt med ett tydligt uttalat ansvar för att samordningen av arbetet ska fungera. Med ett otydligt ansvar riskerar arbetet att inte fungera och prioriteringar, samverkan och genomförande försvåras.

Länsstyrelserna

Vi förordar Alt 3 dvs att berörda myndigheter tar eget ansvar för de uppdrag de åläggs vilket innebär att uppdraget om att arbeta med och enligt Landskapskonventionen måste skrivas in i Regleringsbrevet.

Fördelen med att dessutom ha en myndighet som samordnar arbetet med Landskapskonventionen gör att en utveckling av arbetet kan ske där de tvärsektoriella aspekterna blir viktiga att lyfta fram. Samma myndighet bör även få ansvar för samverkansforum och uppföljning/utvärdering.

Den myndighet som hittills arbetat mycket med Landskapskonventionen är Riksantikvarieämbetet som därför förslagsvis kan ges ansvar för samordningen. Det är, med hänsyn till roll och ansvar, naturligt att Länsstyrelsen ges uppdraget att samordna och följa upp konventionsarbetet på regional nivå.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket förordar Alt. 3 och föreslår att Riksantikvarieämbetet tilldelas detta samordningsansvar.

Jordbruksverket

Alt. 1. Kommentar: Jordbruksverket är emot att en enskild sektorsmyndighet ska ha ett övergripande ansvar för landskapsfrågor. Ett alternativ, som Jordbruksverket tidigare har ställt sig bakom (yttrande 090525), är att inrätta ett brett sammansatt råd inom regeringskansliet. En förutsättning för att alt.1 ska få reell betydelse är att ansvaret för landskapsfrågor uttrycks i berörda myndigheters regleringsbrev. Alt. 1 förutsätter också att det finns en struktur för samverkan när det gäller sektorsövergripande frågor (jfr. fråga 2).

Västra Götalandsregionen

Alt 3 förordas. Det är lika viktigt med tydliga självständiga åtgärder av myndigheter som att det finns en myndighet som bär det övergripande ansvaret.

Mot bakgrund av förarbetet inför ratificeringen är det naturligt att RAÄ ges det fortsatta övergripande ansvaret.

En viktig aspekt som inte berörs i frågeunderlaget är samspelet, lokalt, regionalt centralt. Ett framgångsrikt nationellt genomförande förutsätter ett medvetet agerande på alla beslutsnivåer och mellan aktörer i beslutsnivåerna. Vidare bör frågor som berör EU som övergripande beslutsnivå diskuteras tydligare.

En intressant att använda i sammanhanget kan vara Sveriges Kommuner och Landsting som intresseorganisation och företrädare. Därmed finns goda

möjligheter att landets kommuner och landsting på ett organiserat och kvalificerat sätt.

Trafikverket

Organisationsform enligt alternativ 2 där berörda myndigheter ansvarar självständigt men där det också finns en grupp myndigheter med ett gemensamt övergripande ansvar. Trafikverket bör ingå i en sådan grupp.

Sametinget

Organisationsform enligt alternativ 2, med en grupp myndigheter som har ett gemensamt ansvar och där berörda myndigheter tar ett självständigt ansvar.

Lantmäteriet

Det bör framhållas att man måste vare väl insatt för att svara på frågan i sin helhet. Vad gäller utbildning är det sannolikt en fördel att en myndighet tar ett övergripande samordningsansvar, men att varje myndighet sedan får skraddas sin implementering, dvs alt 3. Vad gäller kartläggning och faktaunderlag inför värdering har Lantmäteriet/Metria idag kompetens av satellitbildstolkning och analys.

Tillväxtverket

Alternativ 2. Berörda myndigheter bör ta ett eget ansvar att tillämpa konventionen ibefintliga strukturer och ansvarsområden (ex inom den regionala tillväxtpolitiken). Samtidigt bör någon myndighet vara sammankallande och proaktivt driva frågan framåt. Tillväxtverket vill även poängtera betydelsen av att frågan i sig och därmed berörda myndigheters medverkan omfattar flera sakdepartement och att myndigheters roll och ansvar i denna fråga behöver hanteras i enlighet med detta.

Lunds kommun

Alt 2. Det vore en fördel om berörda myndigheter själva fick ansvar för konventionen i nära samarbete med övriga myndigheter och organisationer där någon myndighet/organisation är samordnare. Om det endast är en myndighet i ansvarsställning försvåras genomförandet inom de andra myndigheterna.

Sveriges kommuner och landsting

Alternativ 2: Berörda myndigheter ansvarar självständigt för konventionens tillämpning inom sina respektive verksamhetsområden men en mindre grupp myndigheter ges ett gemensamt, övergripande samordningsansvar.

Riksantikvarieämbetet sammankallande, SKL ingår som bevakare av kommunala intressen.

Region Skåne

Alt 2. Vi menar att det är omöjligt för en myndighet att ha kunskap om samtliga aspekter på landskapet. Det är viktigt med en pådrivande grupp som ser till att konventionens intentioner blir förverkligade. Riksantikvarieämbetet bör väl ha samordningsansvar; i gruppen, som inte ska vara för stor, bör minst ingå landskapshalterande myndigheter som Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Hav- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Trafikverket och en region (Skåne?) och någon kommun.

2 Arbetsformer

Oavsett ovanstående organisationsalternativ är det uppenbart att de frågor som räknas upp i regeringsuppdraget kräver utvecklade samarbetsformer för att nå effekt i samhället. I flera olika europeiska länder har man exempelvis valt att skapa särskilda samarbetsforum för att hantera strategiska och tvärgående frågeställningar.

- Finns det behov av någon form av samarbetsforum för strategiska och sektorsövergripande frågor om konventionens tillämpning även i Sverige?
- Vilka frågor är det i så fall som behöver hanteras i ett sådant forum?
- Har ni förslag på andra samarbetsformer som är att föredra, exempelvis nätverksbyggande?

Svar

Energimyndigheten

Arbetsformer, frågan delas upp i A, B och C

- A. Det finns behov av att diskutera viktiga strategiska frågeställningar mellan nationella och regionala myndigheter. Vi anser dock att det inte nödvändigtvis krävs nya samarbetsforum eller nätverk utan att detta arbete bör, i största möjliga mån, integreras i strukturer som redan finns uppbyggda och att dessa fortsätter att utvecklas. RAÄ har ju sedan tidigare hanterat landskaps-frågan i sina befintliga samarbetsforum/nätverk. Därför vore det fördelaktigt att göra en översyn över vad som existerar redan innan nya strukturer byggs upp.

- B. Frågor som rör tolkningar av lagstiftning och konventionen och riktlinjer för tillämpning i plan- och prövningsprocessen.
- C. Energimyndigheten deltar bl.a. i "myndighetsdialog vindkraft" med Boverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, där liknande frågor diskuteras utifrån ett myndighetsperspektiv.

Boverket

Boverket anser att det vore lämpligt med en årlig sammankomst för att diskutera aktuella frågor av tvärsektoriell karaktär som berör landskapet som t.ex. aktuella regeringsuppdrag, forskningsprojekt m.m. Det skulle kunna ske i form av ett 2-dagars *landskapsforum* som organiseras av den mindre myndighetsgruppen (som har det övergripande ansvaret). Forumet blir en mötesplats att diskutera landskapsfrågor och kan synkroniseras med åiterrapporteringen till Europarådet.

Särskilt angelägna frågor att hanteras på detta forum, utifrån Boverkets perspektiv, är hushållningen med mark och vatten liksom regelverkens tillämpning.

Skogsstyrelsen

Arbetsformer, frågan delas upp i A, B och C

- A. Ja, i och med att landskapskonventionen infattar flera olika typer av miljöer, intressenter, näringar och myndigheter kommer ett behov att finnas där sektorsövergripande frågor diskuteras och behandlas. Även här är det viktigt med ett sammankallande ansvar för att uppnå bästa resultat och samverkan. Vidare är samverkan med befintliga samverkansforum, exempelvis sektorsråd av största vikt för att på så sätt förankra arbetet med konventionen inom respektive område.
- B. I dagsläget är det svårt att specificera vilka frågor som kan komma att behandlas men sektorsövergripande frågor som berör flera myndigheter och organisationer bör hanteras i ett sådant forum.
- C. Nej, mer permanenta samarbetsforum är att föredra. I vissa fall behövs säkert även annan kompletterande och mer flexibelt utformad samverkan såsom i nätverk.

Länsstyrelserna

Förslaget att skapa ett samarbetsforum är bra och utesluter inte nätverksbyggande. De frågor som bör hanteras i ett sådant forum bör inte till en början avgränsas. I forumet bör inledningsvis föras en diskussion om vilka frågor

som ska ingå. Med tanke på att många av de frågor som Länsstyrelsen arbetar med har kopplingar till Landskapskonvention så finns en stor bredd av frågor att diskutera. Särskilt viktigt att belysa är kopplingar mellan olika sektorer och mellan olika nivåer. Ett forum med berörda verksamheter och med central/regional/lokal nivå företrädare skulle säkert kunna skapa intresse för landskapsfrågorna. Inom ramen för forumet kan förslag om kartläggning, analys och värdering av landskap enligt konventionen samt hur arbetet kan följas upp diskuteras. Vid behov skulle även gruppen kunna initiera utveckling av förvaltning, planering och skydd av landskap enligt konventionen.

Lika angeläget som att formera en central grupp lika angeläget är det att finna former för en samverkan mellan regionala och lokala parter. Länsstyrelsen har, som statens regionala företrädare, ett ansvar för att dessa konstellationer formas.

Inom länsstyrelserna finns olika grupperingar med syfte att säkerställa och utveckla det tvärsektoriella arbetssättet och därmed stärka helhetssynen på samhällsutvecklingen. De erfarenheter Länsstyrelsen i Södermanland har när det gäller samarbetsforum och landskapet är det interna Landskapsforum som vi haft sedan 2007 med syfte att hantera tvärsektoriella frågor som har koppling till landskapet. Under åren har många frågor hanterats såsom strandskydd, vindkraft, vattenfrågor mm. Ett exempel på arbetssätt är att genomföra rollspel för att få olika perspektiv på frågeställningen.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket vill peka på arbetet med miljö kvalitetsmålen där det finns en fungerande struktur för samarbete mellan myndigheter på nationell och regional nivå och mellan dessa nivåer. I miljömålsarbetet hanteras övergripande och strategiska frågor såväl som frågor om uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen. Det finns troligen möjlighet att hantera vissa frågor knutna till tillämpningen av ELC inom miljömålsarbetet, men verket vill samtidigt betona risken att försvåra miljömålsarbetet genom ytterligare krav.

Jordbruksverket

A. Det finns behov av samarbetsforum när det gäller landskapsfrågor.

B. Sektorsövergripande frågor. För Jordbruksverkets kan det t.ex. handla om gränsområdet mellan jord- och skogsbruk.

C. Samarbete kring Landskapskonventionen bör ingå i miljömålsarbetet och bör därmed utnyttja sådana forum för samarbete som redan finns, eller är under utveckling, inom miljömålsorganisationen.

Västra Götalandsregionen

Arbetsformerna varierar utifrån respektive verksamhets uppdrag och roll i samhällsarbetet. Det traditionella myndighetsutövandet behöver naturligtvis anpassas till ELC. Viktigare är kanske att i ELC:s anda finna samarbetsformer med aktörer i övrigt. Civilsamhället (NGO:s), markägarkonstellationer och näringslivet är självklara medaktörer.

Av svaren på övriga frågor framgår hur vi ser på betydelsen av regional och lokal medverkan vid genomförandet. Därmed är det närmast självklart att ett systematiskt nyttjande av nätverk och organisationer som kan medverka till genomförandet är nödvändigt. Hur detta ska ske är en av huvudfrågorna som är för tidigt att svara på i detta skede.

Trafikverket

Svaret på frågan är ja eftersom det saknas en tydlig arena för en nödvändig dialog om dessa frågor. Merparten av landskapskonventionens frågor bör diskuteras i ett sådant samarbetsforum.

Sametinget

Ja, det är viktigt med ett samarbetsforum för dessa frågor.

Lantmäteriet

Ett gemensamt forum är viktigt och positivt. När områdena är beslutade borde Geodataportalen var ett alternativ för att sprida kunskap om områdena i samhället.

Tillväxtverket

Det finns absolut behov av någon form av samarbetsforum. Frågan är av tvärsektoriell karaktär och kräver ett brett angreppssätt. Vilket föranleder en inkluderande arbetsform där flera sektorer, aktörer och intressen diskuteras samlat. Forumets roll och syfte bör dock tydliggöras i relation till exempelvis deltagande myndigheters eget ansvar att driva frågan.

Lunds kommun

Ett samarbetsforum är mycket önskvärt. Den stora utmaningen är att arbeta över sektorsgränserna med landskapets samlade värden. Varje enskild myndighet har inte möjlighet att göra detta utan någon form av centrumbildning/råd eller liknande vore önskvärd för samverkan. Närverksbildning är också viktig då frågan berör många aktörer som bör ges en aktiv roll i implementeringen. Demokratifrågan är viktig i konventionen och denna kräver både en tvärsektoriell syn samt lokala aktörers medverkan. Dvs ett lanskapsråd där många organisationer känner sig delaktiga men någon har rollen som initiativtagare och motor. Till rådet knyts ett nätverk med aktörer på många olika nivåer i samhället.

Sveriges kommuner och landsting

SKL håller med Boverket om en årlig sammankomst för att diskutera aktuella frågor av tvärsektoriell karaktär som berör landskapet som t.ex. aktuella regeringsuppdrag, forskningsprojekt m.m. Forumet skulle kunna bli en mötesplats att diskutera landskapsfrågor och kan synkroniseras med återrapporteringen till Europarådet.

Region Skåne

Det finns absolut behov av någon form av samarbetsforum för strategiska och sektorsövergripande frågor om konventionens tillämpning även i Sverige. Det finns alldeles för mycket stuprörstänkande i många organisationer och myndigheter som inte kan tala med varandra.

Lämpliga frågor som behöver hanteras i ett sådant forum kan vara landskapsövergripande frågor som storskalig infrastruktur, vindkraftsproblematiken, sambandet hav-kust, kommungränsövergripande planeringsfrågor, beslut som långsiktigt kan påverka turisttillströmningen, sambandet naturvård - kulturhistoria, landskapets helhetsbetydelse för den biologiska mångfalden (artutdöende, korridorer, stora orörda arealer osv).

Förslag på andra samarbetsformer kan vara en årlig eller vartannatårs bred konferens om konventionen som sätter frågorna på agendan och kan uppmärksamma särskilda aktuella problem och skapa stuprörsövergripande kontakter mellan "landskapsarbetare".

3 Ansvarsfördelning, uppföljning och utvärdering

Givet att berörda myndigheter är beredda att axla ett självständigt ansvar för konventionens genomförande behöver arbetet med dess tillämpning inom respektive verksamhets- eller politikområden följas upp och utvärderas. Detta för att ge underlag för återrapportering till regeringen och Europrådet. Hur bör uppföljning och utvärdering organiseras?

- Alt 1. Berörda myndigheter tar själva hand om uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden.
- Alt 2. Någon eller några myndigheter ges ett särskilt ansvar för att följa upp och utvärdera konventionens tillämpning.
- Alt 3. Berörda myndigheter tar själva hand om uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden men en myndighet ges ett samordnande ansvar när det gäller återrapporteringen.

Denna fråga relaterar till frågan om organisationsformer men behöver inte föreligga någon koppling till alternativen i fråga 1.

Svar

Energimyndigheten

Precis som i fråga 1 anger vi här Alt 3 och med RAÄ som samordnande part.

Boverket

Boverket anser att alternativ 3 är det mest lämpliga. Samordningsgruppen som används för tillämpningen av konventionen (se fråga 1) bör också användas för att stämma av återrapporteringen.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen förordar alternativ två med samma motivering som frågan om organisationsformer (fråga 1 alternativ 2)

Länsstyrelserna

Sverige rapporterar säkert om vad som görs inom andra konventioner. Kanske kan vi ta till vara på erfarenheter av andra rapporteringar.

Vi förordar alt 3. dvs att berörda myndigheter själva tar hand om uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden

men en myndighet ges ett samordnande ansvar när det gäller återrapporteringen. När det gäller utvärdering skulle den myndighetsvisa utvärderingen kunna kompletteras med en fristående utvärdering som tar ett samlat grepp över central/regional/lokal nivå.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket förordar Alt 3. Vi ser inte någon möjlighet att ta rollen som återrapporterande myndighet

Jordbruksverket

Alt. 1. eller alt. 3 (jfr kommentarer till fråga 1)

Västra Götalandsregionen

Förordar alternativ 3, varje myndighet tar själv ansvar inom sitt område, en myndighet ansvarar för helheten, förslagsvis RAÄ.

Trafikverket

Alternativ 3 förordas med tillägget att en eller flera myndigheter ges ett samordnande ansvar när det gäller återrapporteringen. Här kan man ju tänka sig att olika myndigheter har ett större eller mindre ansvar för olika delar av konventionens tillämpning.

Sametinget

Alt 2, någon eller några myndigheter ges ett särskilt ansvar för att följa upp och utvärdera konventionens tillämpning.

Lantmäteriet

Frågan har inte diskuterats tillräckligt för att kunna svara för myndigheten.

Tillväxtverket

Alternativ 3. Det blir särskilt viktigt att bygga på redan befintliga strukturer och arbetsformer och att återrapporteringen tar sin utgångspunkt i det vi redan gör och dess effekter i samhället.

Lunds kommun

När det gäller ansvarsfördelning, uppföljning och utvärdering sker nog den bästa uppföljningen om alla myndigheter blir delaktiga i uppföljningen med en myndighet som samordnare. Alt 3.

Sveriges kommuner och landsting

Alternativ 1: Berörda myndigheter tar själva hand om uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden men en myndighet ges ett samordnande ansvar när det gäller återrapporteringen. (SKL menar troligtvis Alt 3.)

Region Skåne

Alt 3. Berörda myndigheter tar själva hand om uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden men en myndighet ges ett samordnande ansvar när det gäller återrapporteringen. Det är alltid bra med samordning, och regeringen vill väl inte ha svar från en massa olika myndigheter. Någon myndighet ansvarar för återrapporteringen men de olika sakmyndigheterna är bäst lämpade att svara för sitt eget område.

4 Pågående verksamheter och utveckling

Eftersom landskapskonventionens tillämpning främst handlar om att förbättra, anpassa och utveckla befintliga verksamheter och processer i linje med dess åtaganden är det viktigt att dessa ses i ljuset av landskapskonventionen.

- Vilka frågor och uppdrag arbetar ni redan idag med som ni bedömer påverkas av landskapskonventionens genomförande?
- Vilka av dessa frågor eller uppdrag anser ni behöver prioriteras för att utvecklas med avseende på landskapskonventionens intentioner?

Svar

Energimyndigheten

Energimyndigheten är involverad i följande formella verksamheter:

- Anger områden av riksintresse för energiproduktion.
- Är expertmyndighet för vindkraft och anger riksintresseområden för vindbruk.
- Är involverad i planeringsprocessen enligt PBL och hanterar inkomna remisser för översiktsplaner och detaljplaner som berör områden angivna som riksintresse för vindbruk.
- Medverkar i prövningsprocesser enligt miljöbalken på önskemål från projektör eller tillståndsmyndighet. Rör främst

vindkraftsanläggningar som kan bedömas vara av nationellt intresse.

- Är ansvarig för lagen om kommunal energiplanering.

Utvecklingsarbete regionalt och lokalt

Energimyndigheten är en stödjande part (bl.a. tillhandahålla statistik och underlag) i länsstyrelsens arbete med att ta fram regionala energi- och klimatstrategier.

Uthållig kommun är ett nätverk med en femtedel av Sveriges kommuner där strategiskt arbete med energieffektivisering fokuseras. Bl.a. genom kunskapsnätverk och olika temaområden med bl.a. fokus på transporter och fysisk planering. Inom temaområde fysisk planering har mycket av arbetet fokuserat på utvecklingen av den översiktliga planeringen och hur energifrågan, på ett bättre sätt, kan integreras.

Boverket

Boverket är förvaltningsmyndighet för såväl frågor om byggd miljö, byggande och förvaltning av bebyggelse samt boende, som om fysisk planering och hushållning med mark- och vattenområden. Boverket ska också verka för samordning av de statliga myndigheternas arbete med underlag för tillämpningen av 3 och 4 kap. och 6 kap. 19-21 §§ MB.

Nedan finns beskrivning av Boverkets pågående uppdrag som påverkas av landskapskonventionen i prioriteringsordning. Särskilt vägledning inom översiktsplanering och hållbar stadsutveckling bör prioriteras.

Vägledning för nya PBL

Nya PBL träder i kraft den 2 maj. Boverket arbetar med att ta fram vägledningsmaterial. Vägledning för översiktsplanering påverkas särskilt av landskapskonventionen då översiktsplanen är det instrument där helhetssyn kommer till uttryck i plan och i underlag. Deltagandeperspektivet i beslut gällande fysisk miljö är en annan viktig fråga. Den senare frågan behöver prioriteras av flera skäl, hållbar samhällsbyggnad är ett övergripande skäl för att arbeta med den men den är också nödvändig med avseende på landskapskonventionens innehåll. Balansen mellan expertperspektiv och medborgarperspektiv är en annan aspekt.

Hållbar stadsutveckling

Hållbar stadsutveckling är ett viktigt område där landskapskonventionen kan spela stor roll utifrån att se staden som ett landskap och underifrånperspektivet.

Boverket har två pågående och ett nyligen avslutat regeringsuppdrag inom hållbar stadsutveckling. Uppdraget *Myndigheter i samverkan för att främja en hållbar stadsutveckling* är tillsammans med RAÄ, Formas och Arkitekturmuseet. Uppdraget ska vara klart 1 mars och målet är att bidra till en ny samlad stadsbyggnadspolitik i Sverige.

Tillsammans med bl.a. Statens konstråd arbetar Boverket med uppdraget om

Gestaltning i offentlig miljö

Socialt hållbar stadsutveckling är ett nyligen avslutat regeringsuppdrag gällande hållbar stadsmiljö som fokuserar och beaktar den sociala dimensionen och på så sätt ger uttryck för deltagandeperspektivet i landskapskonventionen

Barn och ungas deltagande i samhällsplaneringen

Trafikverket har fått ett regeringsuppdrag att tillsammans med Boverket starta, samordna och stödja ett projekt som ska öka barn och ungas inflytande i kommuners samhällsplanering. Sex utvalda kommuner kommer att arbeta med egna projekt i sina kommuner där barn och unga är i blickfånget och ska vara delaktiga under projektiden. Trafikverket och Boverkets uppgift är att samordna projektet, arrangera fortbildning och ge stöd – både ekonomiskt och med kunskap och erfarenheter. Hösten 2012 ska projektet återrapporteras till regeringen.

Vindkraften och landskapet

Boverket delar sedan 2007 ut ekonomiskt stöd till kommuner som planerar för vindkraft. Hittills har 200 av Sveriges 290 kommuner tagit del av pengarna. Vindkraften påverkar i högsta grad landskapet och en del av stödet har använts till landskapsanalyser på regional och lokal nivå. Boverket har även tillsammans med RAÄ, Naturvårdsverket och STEM gett ut en vägledning för landskapsanalys, *Vindkraften och landskapet* (2009). Det sker ett stort utvecklingsarbete inom landskapsanalys med avseende på vindkraft som Boverket avser att ta tillvara i arbetet med vägledning. Boverket arbetar under 2011 med uppföljning och utvärdering av planeringsstödet.

God bebyggd miljö och miljömålsarbetet

Boverket ansvarar också för samordning, utveckling, uppföljning, utvärdering, rapportering och information i fråga om miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Eftersom landskapskonventionen även handlar om stadslandskapet påverkas arbetet med God bebyggd miljö av landskapskonventionen.

Sverigebilder

Med bakgrund bl.a. i Boverkets uppsiktsarbete har Boverket startat arbetet med att arbeta fram så kallade Sverigebilder – rumsliga analyser nationellt och regionalt. Syftet med framtagandet av nationella Sverigebilder är att skapa en plattform, ta fram dialogunderlag, underlätta sektorssamordning, främja uppsiktsarbetet samt att konkretisera politiska mål. Sverigebilderna ska fungera som en plattform för att tillgängliggöra, analysera och presentera relevanta interna faktaunderlag med tydligt medborgarfokus. Bilderna kommer att spegla utvecklingen av det framtida landskapet

Presentation av materialet sker genom en levande webb. Den ska tillhandahålla geografiskt underlag genom tjänster till Geodataportalen och Boverkets webbsida.

Regeringsuppdrag Vision för Sverige 2025 och sammanställning av nationella mål, planer och program

Boverket ska sammanställa de olika mål, planer och program som statsmakterna lagt fast inom olika politikområden. Sammanställningen ska omfatta sådana mål m.m. som bör beaktas i kommunernas, länsstyrelsernas och regionernas samhällsplaneringsverksamhet. Det kan bl.a. gälla mål vad avser miljö, folkhälsa, bostäder, jämställdhet, transporter, tillgänglighet, klimat, energi, näringsliv, naturvård, regional utveckling, kultur och konkurrens. Sammanställningen ska rapporteras den 30 nov 2011.

Med bl. a. sammanställningen som grund ska Boverket sedan ta fram en Vision för Sverige 2025 om den fysiska samhällsutvecklingen. Denna ska rapporteras den 30 nov 2012. Dessa arbeten kommer löpande att utvecklas inom ramen för arbetet med Sverigebilder (se sid 5)

Uppföljning av ICZM (Integrated coastal zone management)

Överensstämmer med intentionerna i landskapskonventionen där man ser till hela kustzonen (landskapet) inklusive bebyggelsen och människan.

Uppföljning av projekt som har fått stöd av Delegationen för Hållbara Städer

Boverket har från 2011 ansvaret att följa upp och utvärdera de projekt som har fått stöd av Delegationen för Hållbara Städer. Uppdraget pågår minst t o m 2015. Effekterna av projekten i Hållbara städer för hållbar stadsutveckling ska följas upp med avseende på regeringens mål med Delegationen för Hållbara städer och stödet och andra nationella mål som rör hållbar stadsutveckling. Syftet med uppföljningen och utvärderingen är också att identifiera hinder och möjligheter för

att nå framgång och med stöd av resultaten utveckla styrmedel och vägledningar så att hinder för hållbar stadsutveckling tas bort och möjligheter lyfts fram.

Skogsstyrelsen

I stort sett de flesta frågor, uppdrag och verksamheter som Skogsstyrelsen arbetar med kan komma att påverkas av landskapskonventionens tillämpning både på nationell såväl som regional nivå. Hur stor denna påverkan blir är dock svår att avgöra i dagsläget. Troligt är dock att Skogsstyrelsens arbeten med t ex. kulturmiljövården, skogens rekreationsvärden, hyggesfritt skogsbruk, samverkan skogsbruket och rennäring samt arbetsmarknadspolitiska åtgärder med anknytning till skogen kommer att tillhöra de områden som påverkas mest.

Att få markägare delaktiga och ge dem möjligheten att påverka vid införandet av konventionen är mycket viktigt för att ge en positiv bild och förhindra misstroende. Här kan Skogsstyrelsens arbete med bla KOMET och kunskapsplattformen fungera som positiva exempel.

Länsstyrelserna

Länsstyrelsens breda uppdrag och ansvar innebär att i stort sett samtliga verksamhetsområden berörs. Länsstyrelsens uppdrag utgår från ett statligt helhetsperspektiv där vi ska samordna olika samhällsintressen inom myndighetens ansvarsområden och det omfattar en mängd områden som mer eller mindre berörs av konventionen såsom naturvård, miljöskydd, livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinärfrågor, lantbruk inkl. landsbygdsutveckling, fiske, jämställdhet, integration, kulturmiljö, regional utveckling, hållbar samhällsplanering och boende, civilt försvar, fredstida krishantering och räddningstjänst. Arbetet med nya PBL som under våren kommer intensifieras på regional och lokal nivå och med kommunernas revideringar översiktsplanerna har starka kopplingar till Landskapskonventionen. Det finns helt säkert strategiska projekt som länen har arbetat med men som vi i detta svar inte har hunnit ta del av för att kunna redovisa.

Det vi redovisar här har förankrats hos Kurt Ekelund, länsråd i Södermanlands län och samordnare för kulturmiljöfrågorna i länsrådsgruppen, som har visat redovisat svaret i samordningsgruppen för kulturmiljöfrågor.

Här följer erfarenheter av arbetet med Landskapskonventionen från två Länsstyrelser, Västra Götaland och Södermanland.

Länsstyrelsen i Västra Götaland arbetar f n med att utveckla en strategi för arbetet med konventionen. Arbetet har inletts med att diskutera centrala frågor som exempelvis tolkning av konventionen, arbetsformer för att stärka helhetssynen på landskapsutvecklingen, kunskapen om landskapet och dess utveckling och hur konventionens betoning av delaktighet skall kunna omsättas i praktisk verklighet. Samtidigt som det interna arbetet utvecklas pågår diskussioner och samverkan med viktiga samarbetspartners som Västra Götalandsregionen och Trafikverket. Med Regionen diskuteras hur vi med utgångspunkt i våra resp roller och samhällsuppdrag gemensamt ska kunna utveckla arbetet att implementera konventionen. Trafikverket bedriver ett, ur Länsstyrelsens myndighetsperspektiv viktigt utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla metodik för analys av påverkan på landskapet i långsiktig planering av infrastruktur. I samverka med fem kustkommuner i Bohuslän har en strukturbild byggts som bl a uppmärksammar landskapsutvecklingen i denna del av länet som är utsatt för ett hårt tryck. Som nedan konstateras lägger konventionen ytterligare tyngd vid arbetet att utveckla det tvärsektoriella arbetet internt och externt. Att finna former för detta är en prioriterad uppgift för framtiden.

Länsstyrelsen i Södermanland hämtade inspiration från Landskapskonventionen när Landskapsstrategi för Länsstyrelsen i Södermanlands län togs fram. Länsstyrelsen bildade ett Landskapsforum år 2007, ett internt forum för tvärsektoriella landskapsfrågor. För att kunna beskriva värden och utvecklingsområden i länet och ange inriktningar och prioriteringar av Länsstyrelsen interna arbete togs strategin fram. Strategin innehåller en vision, fyra prioriteringsgrunder och kunskapsmaterial i form av beskrivningar av utvalda områden. Vid en jämförelse mellan Strategin och Landskapskonventionen så grundar sig Landskapstrategin på att få till samverkan mellan verksamheter och hållbart samhällsbyggande. Men strategin saknar Konventionens inriktning med förankring på lokal nivå. Förankringen finns istället bl a i ett projekt inom ett av de utvalda områdena med deltagande från befolkningen kring övergödningsfrågan. I det fortsatt arbete med projekt inom de utvalda områdena kommer delaktighet från den lokala nivån tillgodoses.

I det fortsatt arbetet kommer även Strategin att vara ett bidrag till Regionförbundet Sörmlands arbete med att revidera Sörmlandsstrategin i form av kunskapsunderlag och sammanvägda rekommendationer inom de statliga ansvars- och intresseområdena. Landskapsstrategin kommer även att vara en

ram när Länsstyrelsen redovisar sina synpunkter till kommunerna avseende statliga och mellankommunal intressen som kan ha betydelse för översiktsplanernas aktualitet samt för övrig samhällsplaneringsverksamhet i kommunerna.

Det är svårt att välja några frågor/uppdrag redan nu, men det som påbörjats i Landskapsstrategin bör vara prioriterat från Södermanlands sida. Den erfarenhet vi fått genom arbetet med Landskapsstrategin är en insikt om att många av Länsstyrelsens uppdrag har koppling till landskapet, kanske i större utsträckning än vad vi tidigare hade insett. Prioriteringar bör diskuteras i ett av samarbetsforum.

Naturvårdsverket

När det gäller samverkans- och arbetsformer, kommunikation och rådgivning, delaktighet, kartläggning, analys och värdering, utveckling av förvaltning, planering och skydd så har vi ett antal olika processer eller arbeten på gång redan. De som bedöms mest relevanta listas nedan

- Regionala landskapsstrategier nämns i uppdraget. Där ger vi ekonomiskt stöd till länsstyrelserna för att genomföra projekt
- Vi har initierat försök med samverkansplaner i fem olika kustnära och marina miljöer. De redovisas nu och utvärderas 2011-01-27 Vi stödjer biosfärarbetet i fem olika områden. I ett område är det kombinerat med att utveckla en samverkansplan.
- NV avser att göra en samlad utvärdering av de tre likartade arbetssätten: regionala landskapsstrategier, samverkansplaner och biosfärområden.
- Tillämpningen av ekosystemansatsen innebär i många fall ett landskapsinriktat arbete som är i linje med landskapskonventionens syfte. Vi har tagit fram en vägledning till arbetet och hänvisningar till olika exempel opå hur man kan arbeta i praktiken.
- Vi genomför ett omfattande program för kompetensutveckling i dialog, delaktighet och konflikthantering – Dialog för kultuvärden.
- Genomförandet av Kosterhavets Nationalpark utvärderas i ett projekt: "Vägen till Kosterhavets Nationalpark – Lokalt deltagande och dess betydelse. Dokumentation av en pilotprocess i marin förvaltning."
- NV har låtit genomföra en omfattande förstudie i syfte att ta fram kunskap som främjar utvecklingen av förvaltningsverktyg för hållbar utveckling i fjällmiljön. Ev. kommer detta att resultera i ett forskningsprogram.

- Vindval är ett forskningsprogram om hur vindkraft påverkar människor, natur och miljö. Resultaten kan användas som underlag för miljökonsekvensbeskrivningar och planerings- och tillståndsprocesser.

Naturvårdsverket prioriterar redan arbetet med regionala landskapsstrategier, samverkansplaner och biosfärområden samt Dialog för naturvården. Det finns säkert utvecklingsbehov när det gäller hur konventionens syften kan införlivas i kommunal eller annan planering samt MKB och SMB.

Jordbruksverket

A. Utvärdering av CAP:s miljöeffekter. Utvärdering av miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Utvärdering av de system som används för att övervaka odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Utformningen av nästa landsbygdsprogram.

B. Nära samarbete mellan Jordbruksverket och Skogsstyrelsen vid utformningen av kommande landsbygdsprogram bör prioriteras.

Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionens kulturnämnd har för 2011 avsatt en mindre summa till en förstudie till en handlingsplan för regionens del vid genomförandet. Arbetet förutsätts ske i samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland men också med Göteborgs universitet, RAÄ och andra berörda myndigheter.

Trafikverket

Huvuddelen av Trafikverkets verksamhet pågår i landskapet och berör landskapsfrågorna på olika sätt. Det gäller strategisk och fysisk planering, miljöarbetet i stort och inte minst gestaltningsfrågorna. Landskapskonventionens perspektiv är också av stort intresse när det gäller driften och skötseln av infrastrukturanläggningar och infralandskap.

Sametinget

Samebyarnas markanvändningsredovisning, Renbruksplaner med Skogsstyrelsen, toleransnivåer för rennäring maap rovdjur, samisk traditionell kunskap samt klimatanpassning för rennäringen

Lantmäteriet

Lantmäteriet arbetar med genomförandefrågor. Tex bildande av fastigheter för nyexploatering av ett nytt område, ledningsrätter för ledningar i samhället och gemensamhetsanläggningar för gemensamma lösningar för vägar, va, uppvärmning mm. Det pågår också omarrondering fortfarande i delar av Dalarna, där ägosplitrade områden får mer rationell utformning som i sin tur förändrar landskapet, tex rationellt skogsbruk kan bedrivas.

För lantmäteriets del är utvecklingen av gemensamhetsanläggningar för nya ändamål det mest intressanta, utifrån ett mer personligt perspektiv med begränsad kunskap. Det ger möjligheter till att människor kan delaktiga i förvaltningen och utvecklingen av landskapet.

Tillväxtverket

Tillväxtverket arbetar främst inom Näringspolitiken och den Regionala tillväxtpolitiken. Tillväxtverket har till uppgift att utveckla och genomföra åtgärder som främjar entreprenörskap, ökad konkurrenskraft och tillväxt i befintliga företag, samt utvecklingskraft i alla delar av landet. Tillväxtverket ska verka för att den utvecklingskraft och tillväxtpotential som finns i gles- och landsbygder, små och medelstora städer samt storstadsområden nyttjas och vidareutvecklas.

Tillväxtverket har en särskild roll att delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet. I enlighet med intentionerna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning samverkar Tillväxtverket med berörda aktörer för att möta företags och regioners behov. En viktig uppgift är att stödja olika aktörer att utnyttja potentialen i lokalt och regionalt tillväxtarbete baserat på olika regioners skilda förutsättningar. Verksamheten behöver i detta utgå från medborgarnas, företagens och företagarnas behov i syfte att stärka attraktiva miljöer för näringslivets utveckling och konkurrenskraft. En ökad interaktion mellan fysisk och ekonomisk planering är därför en viktig utveckling för att möjliggöra dessa attraktiva miljöer. Genomförandet av den Europeiska landskapskonventionen tillför i detta avseende möjligheter att tillföra ett rumsligt perspektiv i en komplex utvecklingsplanering med flera administrativa och politiska beslutsnivåer och flera berörda politikområden.

Lunds kommun

På kommunal nivå har översiktsplanen en viktig funktion för landskapskonventionens implementering. Här ges möjlighet att beskriva olika landskapsvärden och väga dessa mot varandra. Här finns också en demokratisk process där allmänheten skall involveras. Flera kommuner tar även fram särskilda program och planer för kulturmiljövård, naturvård, friluftsliv m.m. där konventionen är viktig. Syftet med konventionen är ju att stärka landskapets samlade värden och därför blir avvägningarna vid förändringar särskilt viktiga. Hur infrastruktur, bebyggelse och areella näringar påverkar landskapet. MKB arbetet blir där viktigt och kräver förtydliganden hur konventionen påverkar avvägningarna mellan intressen.

Som förtydligande har jag ingen delegation att uttala mig för Lunds kommun i denna fråga. Detta är synpunkter från mig som tjänsteman i Lunds kommun. Mitt mandat när det gäller landskapskonventionen är att arbeta med implementeringen av konventionen i Vombsänkan i Lunds och Sjöbo kommuner enligt den projektplan som skickats in för EU-projektet LIFESCAPE där konventionen är den centrala arbetsuppgiften. Detta kommer jag förhoppningsvis att arbeta med på min ena halvtid under de kommande tre åren. På min andra halvtid på Region Skåne (2011) ansvarar jag för aktualisering av Strategi för en grön struktur i Skåne där konventionen också spelar en stor. Regionen samordnar Skånes 33 kommuner i strategisk planering och har också en viktig roll för implementeringen av konventionen.

Sveriges kommuner och landsting

SKL:s uppdrag är att ge kommuner och landsting bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre och har därmed ingen egen pågående verksamhet eller utvecklingsarbete. Vi arbetar med att intressebevaka för våra medlemmars räkning.

Region Skåne

Region Skåne har ett uppdrag att arbeta med att utveckla hela regionen utifrån en rad olika aspekter, näringsliv/landsbygdsutveckling, kultur, övergripande miljöfrågor som klimatproblematiken, havsfrågor inkl. fiske, natur- och rekreation, besöksnäring-turism, osv, vilka kommer att påverkas. Region Skåne ska utgå från skåningarnas behov och samtidigt svara för en ansvarsfull samhällsutveckling.

Naturvård och rekreation/naturturism kan ofta stå i synbar stark konflikt med infrastrukturutveckling, näringslivsutveckling m.m. finns uppenbara kopplingar till landskapskonventionen, varför dessa samtliga områden bör gemensamt prioriteras, så att en helhetssyn kan appliceras.

Övriga synpunkter och reflektioner

Energimyndigheten

I och med planeringsstödet för vindkraften, som hanterats av Boverket, har fler översiktsplaner tillkommit med landskapsanalyser som bidragit till bättre planeringsunderlag för att beakta landskapskonventionen.

Länsstyrelserna

Det är bra att ämbetet inledningsvis konstaterar att konventionen inte skall leda till "nya institutioner, system eller verksamheter". Det handlar nu om att definiera viktiga insatsområden, utveckla synsätt, arbetssätt, kunskap, processer och samverkan mellan olika nivåer och samhällssektorer. Stor vikt måste läggas på att "landskapsfrågan" introduceras i regionala och lokala politiska fora.

I Konventionen lyfts landskapet fram som grund för människors välbefinnande, hälsa och estetiska upplevelse liksom betydelsen av delaktighet i frågor som rör landskapet. Det handlar också om en bred sektorsöverskridande tolkning av landskapsbegreppet. Ett helhetsgrepp är viktigt och därför bör, förutom den centrala nivåns roll/uppdrag/ansvar, även tydligt ansvar för regional och lokal nivå diskuteras. Om konventionens synsätt ska få genomslag krävs ett samlat arbete dels tvärsektoriellt och dels mellan central/regional och lokal nivå.

Riksantikvarieämbetet har legat i startgroparna för att ta emot Regeringens uppdrag angående den europeiska Landskapskonventionens tillämpning i Sverige och har tagit fram en hel del underlag för att tydliggöra konsekvenser för Sverige vid ratificeringen. Diskussioner kring ratificeringen har förmodligen förts på central nivå men inte samlat på och med regional nivå vilket gör att diskussionen om vad ratificeringen konkret kan innebära för Sverige saknas. Vi har våra egna exempel, några län har tagit fram regionala landskapsstrategier utifrån biologisk mångfald så erfarenheterna varierar. Och detta påverkar delvis de svar som här ges.

Västra Götalandsregionen

Det är svårt att se Västra Götalandsregionen som en myndighet vid genomförandet av ELC. Genomförandet gestaltas i hög utsträckning genom fysisk planering och dess effekter i själva landskapet. I dessa frågor är primärkommunerna och staten genom Länsstyrelserna huvudaktörer, Dock är medborgare och näringsliv de aktörer som formar landskapet genom vardagsliv och verksamhet.

Därmed har regionkommunen, Västra Götalandsregionen, viktiga roller genom arbetet med regionutveckling. Näringsliv, miljö, kultur, infrastruktur är grundläggande uppgifter som starkt påverkar landskapet och ger möjligheter vid genomförandet. I ett vidare perspektiv kan även regionens ansvar och kompetens avseende hälso- sjukvård vägas in mot bakgrund av konventionens vida syn på landskapets betydelse. Regionens nära samarbete med kommunerna i strategiska frågor ger också goda förutsättningar för samspel utifrån kommunernas särskilda förutsättningar och ansvar.

Regionen samverkar med Länsstyrelsen Västra Götaland och andra myndigheter i frågor som rör staten regionalt.

Sammanfattning

1 Organisationsformer

De flesta föredrar alternativ 2 eller 3. Det finns en tydlig enighet om vikten av att berörda myndigheter tar ett självständigt ansvar för konventionens tillämpning inom ramen för respektive ansvarsområde men att detta samtidigt förutsätter en tydlig samordnande funktion. Det finns något delade uppfattningar om huruvida en grupp myndigheter gemensamt ska ha en samordnande roll eller om detta ansvar läggs på en enda myndighet. De flesta lyfter fram Riksantikvarieämbetet som lämplig kandidat antingen som sammankallande myndighet i förslaget om en grupp samordnande myndigheter eller som ensam samordnande myndighet. Innebörden av samordningsansvar bör dock förtydligas inom ramen för uppdraget.

Viktigt att organisationsformen tydliggörs genom skrivningar i berörda myndigheters instruktioner eller regleringsbrev.

Västra Götalandsegeionen pekar på att en viktig aspekt saknas i frågeunderlaget som gäller samspelet mellan olika administrativa nivåer (kommunalt, regionalt och

nationellt). Länsstyrelserna pekar på att det är naturligt att de ges ett uttalat ansvar att samordna konventionsarbetet på regionalnivå.

2 Arbetsformer

Behovet av ett samarbetsforum för strategiska och sektorsövergripande frågor anses vara stort. Det finns delade meningar om hur formaliserat ett eller flera forum av denna typ bör vara. En åsikt är att befintliga forum bör användas så långt möjligt. Naturvårdsverket pekar på att det finns en existerande struktur för miljömålsarbetet där åtminstone vissa av frågorna med koppling till konventionen kan hanteras. Dock är det viktigt att inte miljömålsstrukturen tyngs av nytillkommande frågekomplex. Oavsett om ett särskilt forum skapas eller inte är det viktigt att arbetet fortsätter ske via olika typer av nätverk, inte minst för att bygga kopplingar mot den regionala nivån och civilsamhällets frågor.

Exempel på frågor som lyfts fram som särskilt angelägna att hantera i samverkansforum är aktuella regeringsuppdrag, forskningsbehov, hushållning med mark och vatten samt eventuella behov av regeländringar. Ett samverkansforum bör också fungera som mötesplats och underlag för återrapportering till Europarådet.

Länsstyrelserna och Västra Götalandsregionen pekar på behovet av att skapa regionala forum.

3 Ansvarsfördelning, uppföljning och utvärdering

Flertalet förordar att respektive berörd myndighet ansvarar för uppföljning och utvärdering av konventionens tillämpning inom sina respektive ansvarsområden men att en myndighet får ett återrapporterande ansvar. I enlighet med den eller de organisationsformer som förespråkas i fråga 1 föreslås Riksantikvarieämbetet vara den myndighet som får i uppdrag att samordnar återrapporteringen.

Översiktlig sammanställning av frågor och svar

Samverkansmyndighet	Organisations- former Alternativ 1-4	Arbetsformer	Ansvarsfördelning, uppföljning och utvärdering Alternativ 1-3
Energimyndigheten	3	befintliga och forum+	3
Boverket	2	forum+	3
Skogsstyrelsen	2	befintliga och forum+	2
Länsstyrelserna	3	forum+	3
Naturvårdsverket	3	miljömålsforum	3
Jordbruksverket	1	miljömålsforum	1 eller 3
Västra Götalandsregionen	3	befintliga och ?	3
Trafikverket	2	forum+	3
Sametinget	2	forum+	2
Lantmäteriet	3	forum+	-
Tillväxtverket	2	forum+	3
Lunds kommun (endast skriftliga svar)	2	forum+	-
Sveriges kommuner och landsting (endast svar)	2	forum+	1 eller 3
Region Skåne (endast skriftliga svar)	2	forum+	3